

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Факультет української філології, культури і мистецтва  
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-методичної та  
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

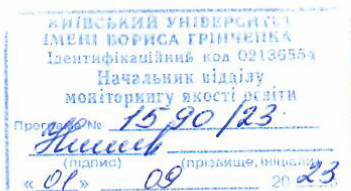
« 01 » 09 2023 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОУКРАЇНІСТИКИ: НАУКОВИЙ  
СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для студентів

другого (магістерського) рівня вищої освіти  
спеціальності 035 Філологія  
спеціалізації 035.01 Українська мова та література  
освітньої програми 035.01.01 Українська мова і література



Київ – 2023

**Розробник:** Стишов Олександр Анатолійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови

**Викладач:** Стишов Олександр Анатолійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови  
Протокол № 8 від 30.08.2023 р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ (М.О. Вінтонів)

Робочу програму погоджено  
\_\_\_\_\_. 2023 р.

Гарант освітньої програми 035.01.01 Українська мова і література  
(керівник проектної групи) \_\_\_\_\_ (М.О. Вінтонів)

Робочу програму перевірено  
\_\_\_\_\_. 2023 р.

Заступник декана факультету української філології, культури і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи  
\_\_\_\_\_ (С.І. Горобець)

Пролонговано:

на 2022/2023 н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2022 р., протокол № \_\_\_\_\_  
на 2023/2024 н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2023 р., протокол № \_\_\_\_\_  
на 2024/2025 н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2024 р., протокол № \_\_\_\_\_  
на 2025/2026 н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_), «\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2025 р., протокол № \_\_\_\_\_

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
<i>Актуальні проблеми лінгвоукраїністики</i>	
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>180/6</i>
Курс	<i>1,2</i>
Семестр	<i>1, 2, 3</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>2</i>
Обсяг кредитів	<i>6</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>180</i>
Аудиторні	<i>48</i>
Модульний контроль	<i>6</i>
Семестровий контроль	<i>30</i>
Самостійна робота	<i>90</i>
Форма семестрового контролю	<i>залік, екзамен</i>

<i>Змістовий модуль: Науковий стиль української мови</i>	
Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>2/60</i>
Курс	<i>1</i>
Семестр	<i>1</i>
Обсяг кредитів	<i>2</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>
Аудиторні	<i>16</i>
Модульний контроль	<i>4</i>
Семестровий контроль	<i>-</i>
Самостійна робота	<i>40</i>
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>

**Предмет вивчення** Актуальні проблеми вивчення філологічних дисциплін: науковий стиль української мови і фахове термінознавство охоплює студіювання загальних особливостей наукового стилю, його підстилів та жанрів, вивчення лексичних, фразеологічних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних та стилістичних особливостей писемної й усної наукової мови, а також головних особливостей фахового термінознавства.

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета навчальної дисципліни** – подати науково обґрунтований погляд на зазначений стиль як на довершену підсистему української мови та допомогти студентам засвоїти основні поняття цього функціонального різновиду рідної мови, скрупульозніше опанувати лексичними (особливо термінологічними) фразеологічними, словотвірними, морфологічними, синтаксичними та стилістичними особливостями писемної й усної наукової мови; прищепити чуття естетики мови і мовлення, сформувати вміння працювати над словом, науковим текстом; домогтися засвоєння студентами-магістрантами традиційних і нових підходів до філологічного термінознавства, опанувати глибше фахову термінологію, особливо нову.

### **Завдання курсу:**

- сприяти виробленню у студентів цілісного наукового погляду на мову як динамічну систему рівнів;
- допомогти студентам-магістрантам вищого навчального закладу істотно поглибити знання про науковий стиль, фахову термінологію української мови, досконало засвоїти сучасні норми української наукової мови й досягти автоматизму в їх застосуванні;
- сформувати у магістранта уявлення про внутрішню організацію та функціонування наукового стилю і його підстилів (про специфіку наукової метамови);
- навчити магістранта самоорганізації і саморегулюванню в процесі наукового пізнання;
- сформувати уявлення про особливості роботи з науковою літературою й фаховою термінологією в процесі розв'язання конкретного дослідницького завдання (про специфіку науки як діяльності);
- навчити правильного використання лінгвальних засобів (особливо фахових термінологічних) залежно від сфери й мети наукового спілкування, створення якісних наукових текстів тощо;
- готувати висококваліфікованих фахівців, які стануть гідною науковою зміною.

У процесі вивчення курсу важливо врахувати набуті магістрантом інтегративні знання з курсів загального мовознавства, філософії, логіки, соціології, естетики, а також психології й сучасних гуманітарних галузевих наук, зокрема методології.

Під час лекційних і семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні магістри за спеціалізацією «Українська мова та література», *освітньою програмою «Українська мова і література»* набувають таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики,

перекладу, у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

**ЗК-1** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

**ЗК-2** Здатність бути критичним і самокритичним.

**ЗК-3** Здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел.

**ЗК-4** Уміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

**ЗК-5** Здатність працювати в команді й автономно.

**ЗК-7** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

**ЗК-9** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

**ФК-1** Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

**ФК-2** Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

**ФК-3** Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

**ФК-4** Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

**ФК-7** Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі досліджень із української філології.

**ФК-11** Здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів усіх типів, зокрема перекладних.

### **3. Результати навчання за дисципліною**

#### **Знання та розуміння**

**ПРН-З-1** Демонструвати знання в галузі гуманітарних наук, застосовувати їхні методи в різних видах професійної діяльності.

**ПРН-З-2** Виявляти знання й розуміння мовознавчих і літературознавчих дисциплін у синхронії та діахронії.

**ПРН-З-3** Демонструвати знання з типології стилів і жанрів, традиційних сюжетів, образів і мотивів, розуміння природи і сутності національних традицій у галузі літератури і мистецтва

#### **Застосування знань і розуміння**

**ПРН-У-2** - Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

**ПРН-У-6** Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

**ПРН-У-7** Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи,

основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації

**ПРН-У-8** Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів.

**ПРН-У-9** Дотримуватися правил академічної доброчесності.

**ПРН-У-10** Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

**ПРН-У-11** Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

**ПРН-У-12** Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

**ПРН-У-13** Планувати, організувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

#### **Формування суджень:**

**ПРН-С-1** Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

**ПРН-С-2** Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

**ПРН-С-3** Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

**ПРН-С-4** Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

## **4. Структура навчальної дисципліни**

Тематичний план для денної форми навчання

№	Тема	Кількість годин, відведених на:					
		Ра зо м	Л е к ц і ї	Се мі на ри	Само стійна робота	Мод ельні кон оль	Сем т. кон т.
Змістовий модуль 1. Загальнолінгвістична парадигма студіювання наукового стилю фахового термінознавства							
1.	Тема 1. Загальна характеристика наукового стилю	14	2	2	10	2	
2.	Тема 2. Фонетичні, лексичні та фразеологічні особливості наукових текстів. Сучасне українське фахове термінознавство	14	2	2	10		
Змістовий модуль 2. Мовно-структурна і комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів							
3.	Тема 3. Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу.	14	2	2	10	2	
4.	Тема 4. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового дискурсу. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів.	14	2	2	10		
Модульний контроль						4	
Разом годин		60	8	8	40		

**5. Програма навчальної дисципліни****МОДУЛЬ I.*****Загальнолінгвістична парадигма студіювання наукового стилю й фахового термінознавства******Тема 1. Загальна характеристика наукового стилю***

Мовознавство як наукова галузь та його об'єкт. Загальна характеристика наукового стилю. Науковий стиль як один із функціональних стилів літературної мови, особливості його розвитку на сучасному етапі. Основні функції та ознаки наукового стилю. Підстилі наукового стилю. Жанрові різновиди наукового стилю. Історія наукового стилю.

**Основні поняття теми:** науковий стиль, підстиль, функція, жанр.

**Література:** I. 1, 2, 3, 4, 13, 14, 18, 22, 23; II. 1, 4, 8, 12.

## Семінар 1.

Підготуйтеся до участі в науковій дискусії за однією із запропонованих тем. Занотуйте ключові тези власної позиції у дискусії.

Тема 1: Освіченість і порядність

*Контекст:* Людей вчать усьому, тільки не порядності, проте вони намагаються блиснути саме порядністю, а не освіченістю, тобто якраз тим, чого їх ніколи не навчали. (Б. Паскаль, французький учений-фізик, математик, філософ-мораліст, 1623–1666 р.р.)

Тема 2: Раціо й емоції, наука і почуття

*Контекст:* Істинна наука не знає ані симпатій, ані антипатій: єдина мета її — істина. (У. Грове, англійський учений-фізик, 1811–1896 р.р.)

Тема 3: Наука і мова

*Контекст:* Вивчення науки може бути цілком включене до вивчення мови науки. (Ч. Морріс)

Тема 4: Традиції і новації

*Контекст:* Традиція — це прогрес у минулому; в майбутньому прогрес стане традицією. (Е. Ерріо, французький політичний і державний діяч, 1872–1957 р.р.)

### **Тема 2. Фонетичні, лексичні та фразеологічні особливості наукових текстів**

Фонетичні, лексичні та фразеологічні особливості наукових текстів. Питання багатозначності, синонімії, антонімії й омонімії в наукових текстах. Особливості розвитку сучасного національного термінознавства і термінографії. Мовні штампи та кліше в науковому дискурсі.

**Основні поняття теми:** фонемна довжина терміна, термінознавство, термін, номенклатура, термінографія.

**Література:** I. 1, 2, 5, 7, 10, 11; II. 1, 2, 3.

## Семінар 2.

**Завдання 1.** Доведіть матеріалами наукової літератури з вашої спеціальності, що термін і відповідно термінованість є однією з основних стильових ознак наукового стилю літературної мови.

**Завдання 2.** Проаналізуйте лексичний склад науково-навчального тексту та поясніть функції трьох основних його стратів (груп): а) абсолютно термінологічної лексики, тобто термінологічної лексики вузькоспеціального характеру; б) відносно термінологічної лексики, тобто загальнонаукової і міжнаукової термінологічної лексики; в) нетермінологічної лексики, тобто слів-організаторів думки, слів-конкретизаторів думки, службових частин мови.

**Завдання 3.** Наведіть, користуючись, у разі потреби, відповідними лексикографічними джерелами, українські крилаті вислови про науку.



## МОДУЛЬ II.

### *Мовно-структурна і комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів*

#### **Тема 3. Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу.**

Способи деривації слів у сучасному науковому дискурсі. Особливості творення різноманітних термінів та номенклатури. Пуризми.

**Основні поняття теми:** спосіб і підспосіб деривації, композит, юкстапозит, термінотворення.

**Література:** I. 1, 2, 7, 11, 15, 16, 18; II. 1, 4, 5, 7, 9, 10.

#### **Семінар 3.**

##### Робота з текстом

*У Грінченковому словнику натрапляємо, зокрема, на, здавалось би, не/прозорий вираз козу водити «пнячити». Корені його треба шукати якраз у колишніх народних звичаях. «У багатьох селах Малоросії (України), – ро(з/с)повідає фольклорист та етнограф О.Малинка, – існує ще звичай «водити козу» на Різдвяних святках, починаючи з першого дня свята й до «щедрої куті»... Дійові особи: «коза», «призводитель», «міхonoша» й хор парубків. У перший день Різдва (з/с)бираються після обіду в пр(е/и)значеному місці хлопці наряджати «козу». Для цього вони мають у запасі дубовий «лучок» – половина великого обруча, до одного кінці якого пр(е/и)кріплена дерев'яна козиняча голова, а до другого – солом'яний хвіст; від голови до хвоста йде міцний мотузочок – «поводок», або «супоня»... (З/С)початку до хати входить один із учасників і просить у господарів: «Дозвольте козі ввійти до вас у хату пострибати»... «Коза» й «призводитель» стають попереду; за ними ро(з/с)міщуються рядами всі хлопці з хору. Кізонька «тупотить», переступає з ноги на ногу. Хор співає: «Станьте у ряду. Я козу веду. На горі коза з козенятами. Ухопив вовчок Козу за бочок, А вовченята – За козенята...».*

*Таке театралізоване народне дійство можна було спостерігати на Глухівщині ще на початку ХХ ст. П.Чубинський у своїх записах так і занотував: вистава на Різдвяні святки, переважно під Новий рік: гурт хлопців, із яких один одягається козою, ходить по хатах, коза танцює під музику, причому співають особливі пісні. Це називається водити козу. Та сучасне значення виразу знайдемо в того ж таки Б.Грінченка: козу водити означає «пнячити довгий час, декілька днів». І було за що. Чого тільки не давали господарі учасникам «козячої вистави»! Поминути чиюсь хату було великою образою для господарів. «Коза» пр(е/и)носила радість, бажала добра, щастя в новому році, пророчила врожай, пр(е/и)плід худоби.*

*Не/озора багатоманітність національних фразеологізмів убирає в себе численні факти життя того чи іншого народу (З книги «Образи рідної мови»).*

**Завдання до тексту:**

1. Дайте назву тексту.
2. Випишіть із тексту спільнокореневі слова. Виділіть у них морфеми.
3. Знайдіть слова із складною основою. Виділіть у них корені.
4. З другого абзацу випишіть слова, у коренях яких можливі чергування. Проілюструйте їх прикладами.
5. Підкресліть слова, у яких немає закінчення. Надпишіть, до яких частин мови вони належать.
6. З другого абзацу випишіть лексеми з нульовим закінченням. Доберіть до них спільнокореневі слова.
7. Визначте, у словах тексту *не* виступає префіксом чи часткою.
8. Поясніть правопис префіксів, уживаючи на письмі правильну літеру.
9. Знайдіть у тексті дієприслівник. Виділіть у ньому суфікс.
10. Виконайте морфемний розбір підкреслених слів.

**Тема 4. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового дискурсу. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів.**

Морфологічні особливості наукового дискурсу. Основні риси синтаксису наукового тексту. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів. Композиція писемного й усного наукового тексту. Редагування наукових текстів. Типові помилки в науковій мові.

**Основні поняття теми:** іменниковість, форми вербативів, типи речень, комунікація, прагматика, науковий дискурс, девіація.

**Література:** I. 1, 2, 3, 4, 5, 12, 13, 14; II. 1, 2, 3, 7, 11.

**Семінар 4.**

**Завдання 1.** Проаналізуйте за граматичною природою заголовки наукових статей у різних фахових виданнях гуманітарної сфери (наприклад, у науково-теоретичному журналі “Мовознавство” (Київ), у науковому щорічному журналі “Мова і культура” (Київ) тощо). З’ясуйте, якими типами речень і чому переважно оформлюються заголовки наукових статей.

**Завдання 2.** Переконайте конкретними прикладами з різножанрової наукової літератури, що однослівними термінами переважно є іменники.

**Завдання 3.** Назвіть обов’язкові вимоги до оформлення цитат у науковій роботі. Обґрунтуйте свою відповідь.

**Завдання 4.** Доведіть, що в заголовках наукових статей здебільшого відбувається нарощення інформації завдяки формам родового відмінка іменників.

**Завдання 5.** Проілюструйте прикладами різні засоби зв’язку між абзацами наукового тексту (синтаксичні засоби, повторення тощо)

## 6. Контроль навчальних досягнень

### 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50
Виконання модульної роботи	25	2	50
Разом		-	148
Максимальна кількість балів: 148			
Розрахунок коефіцієнта: $148 / 100 = 1,48$			

### 6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

#### Тема 1. Мовленнєва компетентність як одна з найважливіших ознак освіченості та професіоналізму (4 год.)

11. Написати свої міркування як відповіді на питання: Що означає знати мову? Чи є рівнозначними поширені в наш час поняття вивчити мову й опанувати мову? (Обсяг – 1 стор.)
12. Підготувати реферат на тему «Наукова література як основне джерело фахових знань».

#### *Основна література*

1. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.
2. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
3. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. К., 1993.

#### *Додаткова*

1. Левківський К. М. Студентська наука як один із чинників якості підготовки фахівців у сучасних умовах / Науково-дослідна робота студентів:

- аспект формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації: Зб. матеріалів Першої міжн. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 2002
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: Напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. С. 10 – 34.
  3. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В.М.Русанівський, О.О.Тараненко (співголови), М.П.Зяблюк та ін. -К.: Укреникл., 2007. - 824 с.

## **Тема 2. Загальна характеристика наукового стилю (4 год).**

1. Підготуйте реферат на тему "Основні етапи розвитку і становлення українського наукового стилю".
2. Опрацюйте фрагмент роботи П.Селігея Світло і тіні наукового стилю: монографія. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. С. 64-92.

### *Основна література*

1. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: монографія. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. 627 с.
2. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.

### *Додаткова*

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: Напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля -К, 2008. С. 10 – 34.
2. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В.М.Русанівський, О.О.Тараненко (співголови), М.П.Зяблюк та ін. К.: Укреникл., 2007. 824 с.

[3. Становлення і розвиток наукового стилю української мови ...  
https://studopedia.com.ua/1\\_187334\\_lektsiya--stanovlennya-...](https://studopedia.com.ua/1_187334_lektsiya--stanovlennya-...)

## **Тема 3. Фонетичні та лексичні особливості наукових текстів (4 год).**

1. Випишіть із наукових текстів 10-12 мовних штампів та 5 кліше.
2. Випишіть 15-20 термінів-неологізмів із сучасних наукових праць; витлумачте їх.

### *Основна*

1. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах / [Л.О.Симоненко, С. О. Соколова, І. В. Коропенко, М. П. Годована та ін.]; відп. ред. Л. О. Симоненко. К.: Наук. думка, 1993. 238 с.

2. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення. К.: КМ Academia, 2000. 216 с.
3. Пчелінцева О. Е. Лексичні основи міжнародної термінології: [конспект лекцій та дидактичний матеріал для студ. лінгвістичних спец.] / О. Е. Пчелінцева. Черкаси: ЧДТУ, 2003. 104 с.
4. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови:[монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.

*Додаткова:*

1. Симоненко Людмила Українське термінознавство: від витоків до сьогодення. Наукова термінологія нового століття: теоретичні і прикладні виміри: зб. наук. пр. Рівне: НУВГП, 2016. С. 16 -19.
2. Стишов О.А. Тематичні групи термінів-неологізмів в сучасному українськомовному медіадискурсі. Наукова термінологія нового століття: теоретичні і практичні виміри. Рівне, 2016. С. 102-106.

**Тема 4. Фразеологічні особливості наукових текстів (4 год).**

1. Випишіть із наукових текстів 10-12 фразеологічних сполучень та 5 кліше.
2. Випишіть 15-20 термінів-неологізмів із сучасних наукових праць; витлумачте їх.

*Основна*

1. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах / [Л.О.Симоненко, С. О. Соколова, І. В. Коропенко, М. П. Годована та ін.]; відп. ред. Л. О. Симоненко. –К.: Наук. думка, 1993. 238 с.
2. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови:[монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.
3. Вакуленко М.О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
4. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство. Л., 1994. 210 с.

*Додаткова:*

1. Симоненко Людмила Українське термінознавство: від витоків до сьогодення. Наукова термінологія нового століття: теоретичні і прикладні виміри: зб. наук. пр. Рівне: НУВГП, 2016. С. 16 -19.
2. Стишов О.А. Тематичні групи термінів-неологізмів в сучасному українськомовному медіадискурсі. Наукова термінологія нового століття: теоретичні і практичні виміри. Рівне, 2016. С. 102-106.

**Тема 5: Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу (4 год).**

1. З наукових джерел випишіть по 4 терміни, утворені кожним способом і підспособом деривації.

2. Законспекуйте статтю *Ірина Кочан Міжнародні терміноелементи в системі науково-технічних термінів. Вісник Держ. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»: матеріали 6-ї Міжнародної наукової конференції СловоСвіт 2000. 2000. № 402. С. 54–59*

*Основна:*

1. Городенська К. Словотвірна варіантність і процеси унормування сучасної української термінології. Українська термінологія і сучасність. Вип. V. К., 2003. С. 3-6.
2. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму. Мовознавство. 2008. № 2/3. С. 159—189.
3. Шевельов Ю. Вибрані праці: У 2 кн. Кн. 1: Мовознавство / Упоряд.: Л. Масенко. К.: Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 175—179.
4. Масенко Л. Український пуризм: міф чи реальність. Дивослово. 2009. № 7. С. 48-51.
5. Стишов О.А. Новітні явища в словотворенні української мови початку ХХІ століття. Українське мовознавство: Вип. 2 (48). Харків: Вид-во Іванченка І.Є., 2018. С. 118-125.

*Додаткова:*

1. Ірина Кочан Міжнародні терміноелементи в системі науково-технічних термінів. Вісник Держ. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»: матеріали 6-ї Міжнародної наукової конференції *СловоСвіт 2000*. 2000. № 402. С. 54–59.
2. Кочан І.М. Слова з міжнародними терміноелементами в сучасній українській літературній мові. Мовознавство. 1998. № 6. С. 62 – 67.
3. Стишов. О.А. Утвердження національної ідентичності у словотворенні. Українська мова і література в школах України. 2014. №3. С. 16-19.

## **Тема 6. Морфологічні особливості наукового дискурсу (4 год).**

1. Підготуйте реферат на тему "Типові морфологічні помилки в сучасній науковій мові".
2. Напишіть тези доповіді на тему "Морфологічні особливості наукового тексту".

*Основна:*

1. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.

2. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
3. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. Українська термінологія і сучасність: Вип. IV. К.: КНЕУ, 2001. С.11-14.

*Додаткова:*

1. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови. Навчальний посібник. К. Видавничий центр «Академія» 2007. 360 с.
2. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посіб. / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар. Х., 2000. 97 с.
3. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К.: ТОВ "Міжнар. фін. агенція", 1997. 303 с.

**Тема 7. Синтаксичні особливості наукового дискурсу (4 год).**

1. Підготуйте реферат на тему "Типові синтаксичні помилки в сучасній науковій мові".
2. Напишіть тези доповіді на тему "Синтаксичні особливості наукового тексту".

*Основна:*

1. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: монографія. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. 627 с.
2. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
4. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: Артєк, 1999. 258 с.
5. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. Українська термінологія і сучасність: Вип. IV. К.: КНЕУ, 2001. С.11-14.

*Додаткова:*

1. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови. Навчальний посібник. К. Видавничий центр «Академія» 2007. 360 с.
2. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посіб. / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар. Х., 2000. 97 с.
3. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К.: ТОВ "Міжнар. фін. агенція", 1997. 303 с.

4. Різун В.В. Літературне редагування: підручник. К.: Либідь, 1996. 240 с.
5. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В.М.Русанівський, О.О.Тараненко (співголови), М.П.Зяблюк та ін. -К.: Укреникл., К. 2007. 824 с.

### **Тема 8. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів (4 год).**

1. Підготуйте реферат на тему "Типові помилки в сучасній науковій мові".
2. Напишіть тези доповіді на тему "Специфіка наукових текстів".

#### *Основна:*

1. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: монографія. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. 627 с.
2. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
4. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: Артєк, 1999. 258 с.
5. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. Українська термінологія і сучасність: Вип. IV. К.: КНЕУ, 2001. С.11-14.

#### *Додаткова:*

1. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови. Навчальний посібник. К. Видавничий центр «Академія» 2007. 360 с.
2. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посіб. / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар. Х., 2000. 97 с.
3. Непійвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К.: ТОВ "Міжнар. фін. агенція", 1997. 303 с.

### **Тема 9. Конспектування джерел наукової інформації, що сприймається на слух (4 год.)**

1. Складіть конспекти лекцій з опановуваних дисциплін та здійсніть самоконтроль й відповідне редагування виконаної роботи. Проналізуйте, що при такому виді конспектування саме для вас є найлегшим і чому. Свої міркування подайте письмово.
2. Знайдіть відеосюжет в інтернеті з інформацією науково-публіцистичного характеру з актуальних гуманітарних проблем (наприклад, про мовну політику в Україні), послухайте і складіть конспект. Здійсніть після цього самоконтроль виконаної роботи за відповідним алгоритмічним приписом



при повторному сприйнятті інформації. Відредагуйте, у разі потреби, свій конспект.

### **Тема 10. Українська наукова мова у термінологічному вимірі (4 год.)**

1. Опрацюйте статті молодих дослідників (студентів, магістрантів, аспірантів) з актуальних проблем гуманітарних наук. Проаналізуйте їх та з'ясуйте, які резерви використано (або не використано) авторами для вдосконалення текстів, і поясніть, на підставі чого ви зробили такі висновки.
2. Проаналізуйте (у контексті основних вимог до змісту, побудови та мовного оформлення) наукові статті молодих дослідників, підготовлені на актуальному й цікавому для вас науковому матеріалі. Наведіть приклади зразкових, на вашу думку, наукових статей. Сформулюйте головні поради рекомендації для себе та молодим авторам наукових праць.

### **Карта самостійної роботи студента**

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
<b>Змістовий модуль I.</b> Загальнолінгвістична парадигма студіювання наукового стилю й фахового термінознавства			
Тема 1. Мовленнєва компетентність як одна з найважливіших ознак освіченості та професіоналізму (4 год.)	Власне висловлення /есе; реферат	5	I
Тема 2. Загальна характеристика наукового стилю (4 год.)	Реферат	5	I
Тема 3. Фонетичні та лексичні особливості наукових текстів (4 год.)	Короткий словник термінів	5	II
Тема 4. Фразеологічні особливості наукових текстів (4 год.)	Конспект, короткий словник термінів	5	II
Тема 5. Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу (4 год.)	Конспект	5	III
<b>Змістовий модуль II.</b> Мовно-структурна і комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів			
Тема 6. Морфологічні особливості наукового дискурсу (4 год.)	Тези, реферат	5	IV
Тема 7. Синтаксичні особливості наукового дискурсу. (4 год.)	Тези, реферат	5	IV

Тема 8. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів (4 год)	Тези, реферат	5	V
Тема 9. Конспектування джерел наукової інформації, що сприймається на слух (4 год)		5	V
Тема 10. Українська наукова мова у термінологічному вимірі (4 год)		5	VI
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 50 балів</i>		

### Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
<b>5 балів</b>	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови медіа; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
<b>4 бали</b>	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови медіа, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
<b>3 бали</b>	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка "задовільно").
<b>1 – 2 бали</b>	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови медіа; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка "незадовільно").

### 6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових запитань, правильне виконання яких оцінюється у 1 бал.

### 6.4. Форми проведення семестрового контролю (залік)

Навчальні досягнення магістрів із дисципліни «Актуальні проблеми лінгвоукраїністики: науковий стиль української мови» оцінюються за накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, розширення кількості підсумкових балів до 100 з урахуванням коефіцієнту.

### 6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Науковий стиль як один із функціональних різновидів літературної мови. Дослідники наукового стилю. Основні функції наукового стилю.
2. Головні ознаки наукового стилю сучасної української мови.
3. Коротка історія наукового стилю української мови.
4. Фонетичні особливості наукової мови.
5. Лексичні особливості наукових текстів.
6. Варіантність, омонімія, антонімія і синонімія у лексиці й термінології наукового стилю української мови.
7. Фразеологізми в науковому стилі.
8. Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу.
9. Морфологічні особливості наукового стилю. Вживання іменників, прикметників, займенників, числівників у науковому дискурсі.
10. Морфологічні особливості наукового стилю. Вживання дієслів у науковому дискурсі.
11. Особливості вживання словосполучень і простих речень у науковому стилі.
12. Особливості функціонування складних речень у науковому стилі.
13. Власне науковий підстиль та його жанрові різновиди.
14. Науково-навчальний підстиль та його жанрові різновиди.
15. Науково-популярний підстиль та його жанрові різновиди.
16. Українське термінознавство і термінознавці.
17. Українська термінографія та її історія.
18. Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів.
19. Типові помилки в науковій мові.
20. Розвиток наукової термінології української мови на сучасному етапі.

### 6.6. Шкала відповідності оцінок

Таблиця

Рейтинг ова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
<b>A</b>	<b>90 – 100 балів</b>	<b>Відмінно</b> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
<b>B</b>	<b>82 – 89 балів</b>	<b>Дуже добре</b> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
<b>C</b>	<b>75-81 балів</b>	<b>Добре</b> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
<b>D</b>	<b>69-74 балів</b>	<b>Задовільно</b> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

<b>E</b>	<b>60-68 балів</b>	<b>Достатньо</b> – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
<b>FX</b>	<b>35-59 балів</b>	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
<b>F</b>	<b>1-34 балів</b>	<b>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

### 6.7. Рекомендовані джерела

#### *Основна література:*

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. К.: Академія, 2009. 302 с.
2. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: Арттек, 1999. 258 с.
3. Вакулєнко М.О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
4. Кияк Т. Мовна політика і термінознавство. Вісник нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми української термінології”. Львів : Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2004. № 503. С. 8-11.
5. Кияк Т. Р. Нормалізація термінології: стан, проблеми, перспективи. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Луцьк : Вежа, 2008. № 4. С. 181-185.
6. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 306 с.
7. Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 520 с.
8. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах / [Л.О. Симоненко, С. О. Соколова, І. В. Коропенко, М. П. Годована та ін.]; відп. ред. Л. О. Симоненко. К.: Наук. думка, 1993. 238 с.
9. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К.: ТОВ “Міжнар. фін. агенція”, 1997. 303 с.
10. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
11. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство. Л., 1994. 210 с.

12. Пономарів О.Д. Лексика грецького походження в українській мові. К.: Просвіта, 2005. 127 с.
13. Рицар Б. Проблеми української термінології. Вісник нац. ун-ту “Львівська політехніка”. 2002. № 453. С. 3-11.
14. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: монографія. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. 627 с.
15. Семенов О.М. Культура наукової української мови: Навч. посіб. / За ред. Л.І.Мацько. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 252 с.
16. Семенов О.М. Культура наукової української мови: Навч. посіб. / О.М. Семенов. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
17. Становлення і розвиток наукового стилю української мови ... [https://studopedia.com.ua/1\\_187334\\_lektsiya--stanovlennya-](https://studopedia.com.ua/1_187334_lektsiya--stanovlennya-)
18. Стасюк Т. В. Терміносфера новітніх технологій: лінгвосоціокогнітивний аспект: монографія. Київ: Журфонд, 2019. 360 с.
19. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.
20. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму. *Мовознавство*. 2008. № 2/3. с. 159—189.
21. Шевельов Ю. Вибрані праці: У 2 кн. Кн. 1: Мовознавство / Упоряд.: Л. Масенко. К.: Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. с. 175—179.
22. Bühler H. Grundbegriffe der allgemeinen Terminologielehre. Aus dem Nachlaß von Eugen Wüster. Muttersprache. München, 1982. N 92. S. 293–308.
23. Gasthuber H. Grundsätze, Ergebnisse und Tendenzen der Terminologie-normung in Österreich. Terminologie und Benachbarte Gebiete. Wien, Köln : Graz-Herman Bohlau, 1985. S. 259–267

***Додаткова література:***

1. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*: Вип. IV. К.: КНЕУ, 2001. с.11-14.
2. Єщенко Т.А. Феномен тексту: комунікативно-прагматичний, семантичний аспекти: монографія. Львів: Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2021. 650 с.
3. Іващенко В.Л., Яценко Н.О. Галузеве слов'янське термінознавство функціонально-дослідницької парадигми кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Українська термінологія і сучасність*: Вип. ІХ. Київ, 2013. с. 5 – 26.
4. Лексика на перетині наукових парадигм: монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. 212 с.

5. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови. Навч. посіб. К. Видавничий центр «Академія» 2007. 360 с.
6. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посіб. / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар. Х., 2000. 97 с.
7. Різун В.В. Літературне редагування: підручник. –.: Либідь, 1996. 240 с.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: Напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008.
9. Селігей П.О. Науковий жаргон: основні ознаки та причини появи. К., 2003. 292 с.
10. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті. К.:Логос, 2006. 99 с.
11. Стишов О.А. Тематичні групи термінів-неологізмів в сучасному українськомовному медіадискурсі. *Наукова термінологія нового століття: теоретичні і практичні виміри*: Рівне, 2016. С. 102-106.
12. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. К.: Укр. енцикл., 2007. 824 с.

**Інтернет-джерела:**

<http://uk.wikipedia.org>

<http://litopys.org.ua>

<http://www1.nas.gov.ua/institutes/iium/e-library/ukrajinska-mova>

<http://www.ulif.org.ua>

<https://uk.worldwidedictionary.org>

**Навчально-методична карта дисципліни «Актуальні проблеми лінгвоукраїністики: науковий стиль української мови»**

**Разом:** 60 год., з них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., МК – 4 год.,  
самостійна робота – 40 год.

Тиждень	I	II	III	IV
Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	<i>Загальнолінгвістична парадигма студіювання наукового стилю фахового термінознавства</i>		<i>Мовно-структурна і комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів</i>	
К-сть балів за модуль	74 бали		74 бали	
Лекції	1	2	3	4
Дати				
Теми лекцій	Загальна характеристика наукового стилю (1 бал)	Фонетичні, лексичні та фразеологічні особливості наукових текстів. Сучасне українське фахове термінознавство (1 бал)	Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу (1 бал)	Сучасні методики лінгвістичних досліджень (1 бал)
Теми семінарів	Загальна характеристика наукового стилю (1+10)	Фонетичні, лексичні та фразеологічні особливості наукових текстів. Сучасне українське фахове термінознавство (1+10)	Словотвірні особливості сучасного наукового дискурсу. (1+10)	Сучасні методики лінгвістичних досліджень (1+10)
Самостійна робота	(5*5) 25		(5*5) 25	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	залік (148/100=1,48 коефіцієнт)			

